

kõik mõnused seadused siis wast tulufandjaks lähawad, kui meie neid tundma õpime, ja mida tätelikum meie neid tunneme, seda parem. — Wõib küll teisel ja kolmandamal walitemise aeg weel juhtuda, et siin ja seal mõni kits kärneriks pannakse, küll neljandamal korral paljaks kooritud puud rahwa filmad lahti peastawad, et targemalt lähwad kogukonna ees seisust walitema. Meis waldades, kus kehwasse kery weel parõsile ei ole wisatud, waid alles suurema hulga peremeeste käes käib, sünnitab uus kogukonna seadus raskust, sest et tema maksude koormat kaswatab. Teiselt poolt wõib osaw kogukonna walitsus palju teha, misläbi tulewal päwil koormad fergemaks lähawad, kui kogukonna kasjad niikaugale saawad, et nende intressidest üks osa awalikud maksud aratafutakse. Aga läki teele tagasi.

Pärast seda kui Peeter Mõistand ülewaataja kohtu poolt kinnitatud ja ammetisse wannutatud oli, wõttis ta walitsuse ohjad oma kätte. Esmesel kogukonna wolinikude kokutulemisel rääkis tema need tähtsad sõnad: „Kogukond on meid oma usaldusega auustanud, et walitsuse woli meie kätte annud, mis eest meie walitejatele paremat tãnu ei wõi anda, kui et meie, igamees omalt kohalt, kõigest wãest ja jõust peame püüdma kogukonna wara kaswatada, õigust ülespidada ja walguse laiendamise eest hoolt kanda. Meie peame seadust põhjani tundma õpima ja ennast temaga nii tutawaks tegema, et igal iselikul etetulemistel need paragrahwid hõlpsalt leiame, mis järel meie peame ise kãima ja teisi talutama. Ühe inimese rammu ei kesta, kui tema ükspãini kõik tahaks toimetada, aga lastem meid ühel meel koorimat

kanda, siis tohime loota läbi saada. Õigus ei tohi kuuskil wahet teha, waid peab seisustest lugu pidamata oma teed edasi minema; olgu peremees ehk sulane, kohaomanik ehk wabadik, rikas ehk kehwa, tutaw ehk tundmata, sõber ehk waenlane: kohtu ees kaalutakse neid kõiki ühel wiisil. Mis keegi on teeninud, seda palka peab tema wõtma. Sünnib kellegi ammetniku hooltuse läbi kahju, siis peab süüdlane selle eest wastama. Wiimisel aeg kuuldaske ika sagedamast, et kogukonna warandus pikaküünteliste näpude wahele langeb, ehk seal tohi mõte tulla, et hoidjate poolt tarwilik hool puudub. Sellepärast peakõiwad mitne kogukonna walitsused ühel nõul koku astuma ja alandliku palumist ülewaataja kohtude ete wiima, et meile luba antaks, suuremaid raha-summasi kredittkassasse hoida anda, kui meie endi hoidmine küllaliski kindlust ei peaks andma. — Kooli ülespidamise ja laste koolitamise eest tuleb ühtepõhku wõimata hoolt kanda, sest küüd, kus koolide ükspidamine meie enda õlale on pandud, tuleb meil palju suuremat hoolt nende eest kanda, kui enne seda. Mis meie minewal aastal waba wõlil oma wallakolile oleme teinud, seda tahame nüüd kui ial wõimalik äädawaks seaduseks teha.“ Juba neist lühikestest tähendusdest näeb igauks, mis tõsine waim uue kogukonna wanema sees elas; kui tema sõnadel rajatatud teed tegudes maha ei jäta, siis tohime ***i wallale õnne soovida, ühtlast loota, et kaa teistes paikades asjad sãherdusel wiisil edenema peasewad. — Pikema õõ järel tuleb ommetegi omal aeg koidu walgus, ega se siis meilgi teistite saa olema?